

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการวิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี มีสาระสำคัญสามารถสรุปเป็นผลการวิจัยได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

สมมติฐานในการวิจัย

1. บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียน โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
2. บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของผู้ปกครอง โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน 910 คน เนื่องจากจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (finite population) ซึ่งได้สุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 46 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 46 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 47 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวน 46 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 46 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่น 0.950

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) เป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำการตอบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและอาชีพ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 รวม 11 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบ 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความมีเหตุผล 4) ความกตัญญูกตเวที 5) การรักษาระเบียบวินัย 6) ความเสียสละ 7) ความสามัคคี 8) ความประหยัด 9) ความยุติธรรม 10) ความอดสาหัส และ 11) ความเมตตากรุณา

สำหรับมาตรวัดตัวแปรเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมีลักษณะเป็นมาตรส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งมีการกำหนดระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย โดยมีระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้ (สุริย์ ศิริโกภาภิรมย์, 2546, หน้า 120-121)

ระดับ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกและเก็บรวบรวมด้วยตนเองแก่นักเรียนและผู้ปกครอง โดยนำหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงเคราะห์) จังหวัดสระบุรี ให้นักเรียนทำการกรอกแบบสอบถาม และผู้วิจัยได้ติดตามรวบรวมจัดเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับกลับคืนจำนวน 278 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงเคราะห์) จังหวัดสระบุรี โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คำนวณค่าสถิติ ซึ่งการวิเคราะห์

ประกอบด้วย การหาค่า ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของ ฟิชเชอร์ (Fisher's Least Significant Difference: LSD)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี ได้ผลสรุปดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนโรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.10 มีอายุ 13 - 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.90 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 33.80 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 59.70 และ พบว่าผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.10 มีระดับประถมศึกษา 66.90 มีอายุ 41-59 ปี คิดเป็น ร้อยละ 45.30 มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 77.70 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,000-4,000 บาท กับ 4,001-8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.10 และมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็น ร้อยละ 69.10

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผลการวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี สรุปเป็นรายด้านและภาพรวม 11 ด้านสรุปได้ดังนี้

2.1.1 ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ นักเรียนช่วยงานครูหรือผู้ปกครองตามที่ได้รับมอบหมายรองลงมาคือนักเรียนเก็บของเล่นหรือสิ่งของเครื่องใช้เข้าที่หลังจากที่ใช้แล้ว และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่เกี่ยงงาน

2.1.2 ด้านความซื่อสัตย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ นักเรียนไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต รองลงมาคือนักเรียนเก็บของได้นำส่งครูหรือผู้ใหญ่ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตน

2.1.3 ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ นักเรียนรู้จักเหตุผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลเทศะ รองลงมาคือนักเรียนใช้เหตุผลเสมอในการแก้ปัญหา และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไม่ยึดตนเองหรือบุคคลอื่นเป็นใหญ่

2.1.4 ด้านความกตัญญูทวดทวด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ นักเรียนมีความกตัญญูทวดทวดต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณรองลงมาคือนักเรียนเชื่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนตอบแทนครูและผู้ปกครองด้วยการช่วยงานตามความสามารถและโอกาส

2.1.5 ด้านการรักษาระเบียบวินัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนให้มีระเบียบวินัย รองลงมาคือนักเรียนให้มีระเบียบวินัยและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมาโรงเรียนและเข้าเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด

2.1.6 ด้านความเสียสละ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือชุมชน รองลงมาคือนักเรียนเสียสละช่วยเหลือเพื่อนทำความสะอาด และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนบริจาคเงินหรือสิ่งของแก่ผู้ด้อยโอกาส

2.1.7 ด้านความสามัคคี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนช่วยเหลืองานส่วนรวมรองลงมาคือนักเรียนเล่นกับผู้อื่นได้โดยไม่ทะเลาะกันและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2.1.8 ด้านความประหยัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนรู้จักประหยัดอดออม รองลงมาคือนักเรียนใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างคุ้มค่า และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนปิดน้ำปิดไฟเมื่อเลิกใช้แล้ว

2.1.9 ด้านความยุติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ นักเรียนมีความยุติธรรม และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนไม่ลำเอียงอคติเข้าข้างเพื่อนเพราะความชอบ โกรธเกลียด หลง

2.1.10 ด้านความอดสาเห ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนมีความมานะอดทน รองลงมาคือนักเรียนไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานของตนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีความพยายาม บากบั่น ไม่ท้อถอย

2.1.11 ด้านความเมตตากรุณา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมาคือนักเรียนไม่พูดจา ดุหมั่นผู้อื่น และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนไม่พูดจา ดุหมั่นผู้อื่น

2.1.12 ผลการวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี ทั้ง 11 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียง

ตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ ความกตัญญูกตเวที รองลงมาคือความซื่อสัตย์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือความสามัคคี

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียน ในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.1.1 จำแนกตามเพศชายกับเพศหญิง มีความคิดเห็นในด้านบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมและรายด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1.2 จำแนกตามอายุ ต่ำกว่า 13 ปี กลุ่มอายุ 13 – 14 ปี และกลุ่มอายุ 15 – 16 ปี มีความคิดเห็นในบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมและด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1.3 จำแนกตามระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นในบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมและเมื่อพิจารณาทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1.4 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 900 บาท 900 – 1,500 บาท 1,501 – 2,000 บาท และมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นในบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี สรุปเป็นรายด้านและภาพรวม 11 ด้านสรุปได้ดังนี้

3.1.1 ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนดรองลงมาคือนักเรียนช่วยงานครูหรือผู้ปกครองตามที่ได้รับมอบหมายและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนส่งงานตามเวลาที่กำหนดทุก ๆ ครั้ง

3.1.2 ด้านความซื่อสัตย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ นักเรียนไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต

รองลงมาคือนักเรียนไม่กล้าว่เท็จหรือหลอกลวงผู้อื่นและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตน

3.1.3 ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนรู้จักเหตุผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลเทศะมากน้อยเพียงใด รองลงมาคือนักเรียนไม่ลุ่มหลงเพราะความเชื่อมงาย และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนไม่ยึดตนเองหรือบุคคลอื่นเป็นใหญ่

3.1.4 ด้านความกตัญญูกตเวที ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนเชื่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ รองลงมาคือนักเรียนมีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนตอบแทนครูและผู้ปกครองด้วยการช่วยงานตามความสามารถและโอกาส

3.1.5 ด้านการรักษาระเบียบวินัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนแต่งกายสะอาดเรียบร้อย รองลงมาคือนักเรียนให้มีระเบียบวินัย และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนมาโรงเรียนและเข้าเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด

3.1.6 ด้านความเสียสละ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนช่วยงานแบ่งภาระครอบครัว รองลงมาคือนักเรียนเสียสละช่วยเหลือเพื่อนทำความสะอาดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือชุมชน

3.1.7 ด้านความสามัคคีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรองลงมาคือนักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนช่วยเหลืองานส่วนรวม

3.1.8 ด้านความประหยัดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนรู้จักประหยัดอดออม รองลงมาคือนักเรียนใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างคุ้มค่าและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนปิดน้ำปิดไฟเมื่อเลิกใช้แล้ว

3.1.9 ด้านความยุติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนมีความยุติธรรมและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนไม่ลำเอียงอคติเข้าข้างเพื่อนเพราะความชอบ โกรธเกลียด หลง

3.1.10 ด้านความอดุสาหะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนมีความมานะอดทน รองลงมาคือนักเรียนไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานของตนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนมีความพยายาม บากบั่น ไม่ท้อถอย

3.1.11 ด้านความเมตตากรุณา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือนักเรียนไม่พูดจา ดูหมิ่นผู้อื่น รองลงมาคือนักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

3.1.12 ผลการวิเคราะห์หัตถบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี ทั้ง 11 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ ความกตัญญูกตเวทีรองลงมาคือความซื่อสัตย์และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความยุติธรรม

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง หัตถบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ประกอบด้วย

3.2.1 จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวม 11 ด้าน มีระดับความคิดเห็นในด้านหัตถบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนด้านความกตัญญูกตเวที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมและรายด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.2 จำแนกตามอายุ 20-25 ปี 26 - 40 ปี 41 - 59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นในหัตถบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในด้านความกตัญญูกตเวที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นในหัตถบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในด้านความเสียสละและด้านความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.4 จำแนกตามสถานภาพสมรส โสด สมรส หย่าร้าง/แยกกันอยู่ และหม้าย มีความคิดเห็นในหัตถบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.5 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท 1,000 - 4,000 บาท มีความคิดเห็นในหัตถบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในด้านความรับผิดชอบและด้านความกตัญญูกตเวที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.6 จำแนกตามอาชีพ เกษตรกรรม รับจ้างค้าขาย รับราชการ ธุรกิจส่วนตัวและอื่น ๆ มีความคิดเห็นในบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชาเกียรติจรุงพันธ์ (2546, บทคัดย่อ) กล่าวว่า หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ผู้กระทำความชั่วเข้าข่ายหลอกลวงประชาชนพฤติกรรมนอกห้องเรียน คือกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนเตือนเพื่อน ทั้งในชั่วโมงเรียนและนอกเวลาเรียน ทั้งการให้กำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ด้วยความมีสติ และชวนกันละสิ่งไม่ดีที่เคยกระทำ ชวนกันใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดักเตือนกันเรื่องการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และการแสดงความมีน้ำใจต่อครูอาจารย์ด้วยการช่วยลบกระดาน เปิด-ปิด ไฟฟ้า เปิด-ปิดเครื่องเสียง ช่วยถืออุปกรณ์การสอน เป็นต้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในกิจกรรมนี้และกระทำความดีด้วยความสมัครใจเต็มใจและได้รับผลสะท้อนที่ดีตามมาส่วนการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมให้เกียรติสถาบันด้วยการไม่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย

1.1.1 ด้านความรับผิดชอบ ในรายด้านพบว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่เกียจคร้าน การส่งงานตามเวลาที่กำหนดทุก ๆ ครั้ง การเก็บของเล่นหรือสิ่งของเครื่องใช้เข้าที่หลังจากที่ใช้แล้วและช่วยงานครูหรือผู้ปกครองตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ บัญชา เกียรติจรุงพันธ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมระดับหัวข้อในวิชาทวิวิทยาสำหรับครูประถมศึกษา นักศึกษาส่วนมากยังติดอยู่กับความประเพณีเดิม เช่น เห็นว่าการลอกการบ้าน การส่งข่าวที่กำหนดเป็นเรื่องไม่เสียหาย ไม่ผิดศีลธรรมเมื่อได้เรียนด้วยกระบวนการแล้วนักศึกษามีความเข้าใจในผลของการกระทำที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยต่อกันและกันมากขึ้นยอมรับและรับรู้ว่าการสร้างเหตุหนึ่งจะส่งผลต่อเหตุอื่น ๆ เป็นโซ่ร้อย ๆ ไป แม้ไม่นับถือศาสนาใดๆก็ตาม กิจกรรมกลุ่มภาคปฏิบัติ ได้แก่การอภิปราย ได้ว่าที่ในเชิงการอิงอาศัยเชิงพุทธ นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ดี มีมุมมองที่ดี มีเหตุผลสนับสนุนและคัดค้านอย่างสมเหตุสมผล

1.1.2 ด้านความซื่อสัตย์ ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนไม่หยิบขโมยของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต เก็บของได้นำส่งครูหรือผู้ใหญ่ ไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตน และไม่กล่าวเท็จหรือหลอกลวงผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550, กรกฎาคม 25) ได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันของบุคคลย่อมเป็นเหตุให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการพัฒนาคนให้มีวินัย มีความงามทางกาย วาจา นั้นมีข้อห้ามไว้ในเบญจศีลว่าจะต้องไม่กล่าวคำที่เป็นเท็จ หลอกลวง ไม่จริงและในเบญจธรรมมีข้อที่ควรปฏิบัติคือ ต้องมีสัจจะเป็นการย้ำว่าไม่ให้โกหก ให้จริงใจต่อกัน บุคคลที่มีความจริงใจย่อมได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากผู้อื่น และสอดคล้องกับ สมโชค เจริญการ (2550, กรกฎาคม 5) ได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์หมายถึง การพูดความจริง ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นของตนเอง ไม่ทุจริตในการสอบไม่ลักขโมย เป็นต้น

1.1.3 ด้านความมีเหตุผล ในรายด้านพบว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนใช้เหตุผลเสมอในการแก้ปัญหา ไม่ลุ่มหลงเพราะความเชื่อ 맹ายไม่ยึดตนเองหรือบุคคลอื่นเป็นใหญ่ และรู้จักเหตุผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2549, หน้า 17) ได้กล่าวว่า ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ตน ไม่หลงงมงายในสิ่งมัวเมาหรือสิ่งไร้สาระ มีความยับยั้งชั่งใจ ไม่ยึดมั่นความคิดของตนเองจนไม่ฟังผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีเหตุผลได้แก่ การไม่งมงายในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การไม่ยึดในความคิดของตนเองเป็นใหญ่ การไม่สรุปอะไรง่าย ๆ โดยไม่ใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ การยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ การใช้ความคิดวิเคราะห์พิจารณาแก้ปัญหาทุกอย่าง ตัดสินใจอย่างรอบคอบ รู้จักควบคุมอารมณ์ มีสติยับยั้งชั่งใจ ไม่หลงผิด รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลเทศะ ไม่เป็นคนเชื่องง่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุทจิโร (Ruggiero, 1988, pp.121 -122) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมทางศีลธรรม กล่าวว่าความซื่อสัตย์ คือ การยึดถือแนวทางที่ถูกต้องไม่หลอกลวงผู้อื่นและตนเอง

1.1.4 ด้านความกตัญญูกตเวที ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนมีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณตอบแทนครูและผู้ปกครองด้วย การช่วยงานตามความสามารถและโอกาส และเชื่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ สุภาพร พิศาลบุตร (2544, หน้า 11) ได้กล่าวว่า ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความประพฤติของเยาวชนที่แสดงออกมาและการตอบ

แทนบุญคุณต่อผู้มีอุปการคุณ เช่น บิดา มารดา ครู อาจารย์ โดยการเคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตาม คำสั่ง การให้ความช่วยเหลือตามความสามารถของตน และสอดคล้องกับงานของ สมโชค เจริญการ (2550, กรกฎาคม 5) ได้กล่าวว่า ความกตัญญูกตเวที หมายถึง เป็นการสร้างความ ตระหนักในพระคุณครูอาจารย์ มีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์อย่างสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับ หลัง อาสาช่วยเหลืองานครูอาจารย์

1.1.5 ด้านการรักษาระเบียบวินัย ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ เยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีระเบียบวินัยนักเรียนมาโรงเรียนและเข้าเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด กล่าวคำขอบคุณ และขอโทษตามกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ คุณธรรมจริยธรรม (2550, กรกฎาคม 25) ได้กล่าวว่าบุคคลควรมีการรักษาระเบียบวินัยภายใต้กฎระเบียบต่าง ๆ ประกอบด้วย ควบคุม จิตใจและอารมณ์ให้อยู่ในกรอบและระเบียบที่พึงงาม ควบคุมและปรับปรุงกิจวัตรให้งดงาม เป็น ระเบียบ สุภาพเหมาะกับ บุคคล โอกาส เวลา และสถานที่ รักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ และปฏิบัติตามกฎ และข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ

1.1.6 ด้านความเสียสละ ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อคือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนเสียสละช่วยเหลือเพื่อนทำความ สะอาดช่วยงานแบ่งภาระครองครัวแบ่งปันอาหารและของใช้ให้ผู้อื่นบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือ ชุมชนบริจาคเงินหรือสิ่งของแก่ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548, หน้า 95 - 97) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น พลเมืองดีที่กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยควรปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ผู้อื่น และสอดคล้องกับงานของ ดาวเด่น บุรรัมย์ (2550, กรกฎาคม 25) ได้กล่าวว่า ความ เสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่ผู้ที่ควรได้รับด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทั้งอารมณ์ร้ายในตนเอง ความมีจิตใจกว้างขวาง ช่วยเหลือ เกื้อกูล การสละความสุขสบายหรือผลประโยชน์ของตนเอง อันเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์ ให้แก่บุคคลอื่นโดยที่ตนเองมิได้หวังผลตอบแทนความมีจิตใจกว้างขวาง ช่วยเหลือเกื้อกูล การ สละความสุขสบายหรือผลประโยชน์ของตนเองอันเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่น โดยที่ตนเองมิได้หวังผลตอบแทน

1.1.7 ด้านความสามัคคี ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ เยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือพระสงฆ์สอนให้เยาวชนเล่นกับผู้อื่นได้โดยไม่ ทะเลาะกัน ช่วยเหลืองานส่วนรวม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ซึ่งสอดคล้องกับงานของ คุณธรรมจริยธรรม (2550, กรกฎาคม 25) ได้กล่าวว่า ลักษณะของความสามัคคีเป็นการทำให้การทำให้การทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดบรรลุความสำเร็จได้ต้องเกิดจากความสามัคคีนั้น จะมีลักษณะของความสามัคคีรักหมู่คณะ มีใจหวังดี มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ เข้ามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการของส่วนรวม เป็นผู้ประสานความสามัคคีในหมู่คณะและปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้

1.1.8 ด้านความประหยัด ในรายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อคือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนรู้จักประหยัดอดออม ปิดน้ำปิดไฟเมื่อเลิกใช้แล้วและใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างคุ้มค่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมโชค เคนตระการ (2550,กรกฎาคม 5) ได้กล่าวว่า การประหยัด หมายถึง การใช้วัสดุถูกต้องและเหมาะสมกับงาน ปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ ใช้จ่ายเงินของส่วนรวมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.1.9 ด้านความยุติธรรม ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนมีความยุติธรรมและไม่ลำเอียงอคติเข้าข้างเพื่อนเพราะความชอบ โกรธเกลียด หลง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ รุทจิโร (Ruggiero, 1988, pp.121 -122) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นโดยเห็นว่าค่านิยมจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมคือความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆบนพื้นฐานของกฎกติกาอย่าง และสอดคล้องกับงานของคุณธรรมจริยธรรม (2550, กรกฎาคม 25) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่หรือการทำงานร่วมกันต้องมีความยุติธรรมตามลักษณะของความยุติธรรมคือ ไม่เห็นผิดเป็นชอบและไม่ลำเอียงเพราะความพวักไคว่ โกรธเกลียด กลัว หลง

1.1.10 ด้านความอดุสาหะ ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนมีความมานะอดทน มีความพยายาม บากบั่น ไม่ท้อถอย ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานของตนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ และพยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคทุกอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณธรรมจริยธรรม(2550,กรกฎาคม 25) ได้กล่าวว่าบุคคลจะมี ความอดุสาหะในการปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็ง อดทนด้วยความพยายามเพื่อให้ การปฏิบัติงานนั้นบรรลุผลสำเร็จได้นั้นต้องมีลักษณะของความอดุสาหะคือ มานะอดทน บากบั่น พยายาม ไม่ท้อถอย ขยัน ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งธุระการงานทั้งของตนเองและทั้งที่ได้รับ มอบหมายให้ปฏิบัติ และพยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรค

1.1.11 ด้านความเมตตากรุณา ในรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ พระสงฆ์สอนให้เยาวชนมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่นช่วยเป็นกำลังใจให้เพื่อนที่ได้รับความลำบากไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์ ความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขและความสำเร็จและไม่พุดจา ดูหมิ่นผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548, หน้า 95 - 97) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีได้ข้อสรุปว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยควรมี 3 มิติ คือด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความคิดความเชื่อและด้านการปฏิบัติตนด้านความรู้ความเข้าใจ คือ การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นเรื่องของการจรรโลง ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ ความดีงามของสังคม

จากการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงเคราะห์) จังหวัดสระบุรี พบว่า

1. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียน ในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงเคราะห์) จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน ประกอบด้วย เพศ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวฤทธิ์ สุตะพันธ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสโณวิทยาการ พบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และอายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อ 1

2. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงเคราะห์) จังหวัดสระบุรีโดยจำแนกสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อ 2

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงเคราะห์) จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปและมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 รัฐบาลและสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้นรวมถึงการจัดการศึกษาเกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนในสถานศึกษา

1.2 ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษาควรสร้างเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาในสถาบันการศึกษาดำเนินการภายใต้คุณภาพมาตรฐานเดียวกันและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 ด้านระบบบริหารและการสนับสนุนการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่วัดและองค์กรท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นโดยมีการบริหารงานในรูปแบบเป็นข้อเสนอแนะที่ดีปัจจุบันมีคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ไม่มีพระสงฆ์เป็นกรรมการจะได้ดูแลที่มาจากวัด ท้องถิ่น และรัฐ และมีการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการดำเนินถ้ามีเรื่องจริยธรรมงานอย่างเป็นระบบ

1.4 ด้านพระสงฆ์ควรปรับปรุงบทบาทของตนเรื่องของการเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้สมาชิกในสังคมเกิดการยอมรับและเลื่อมใสซึ่งจะทำให้การสั่งสอนอบรมของพระสงฆ์มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปข้อเสนอแนะ

2.1 จากสภาพปัจจุบันสังคมมีปัญหาต่าง ๆ ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมมากมายเป็นเหตุให้นักเรียนสังคมปัจจุบัน โดยทั่วไปต่างเรียกร้องให้สถาบันศาสนา คือ พระสงฆ์ กลับมาทำหน้าที่ในด้านการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของการพัฒนาจริยธรรม ประกอบกับปัจจุบันพระสงฆ์ส่วนใหญ่มีความต้องการกลับมาทำหน้าที่อย่างจริงจัง จึงควรวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ในสถานศึกษา

2.2 ควรให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในตั้งแต่ระดับอนุบาล, ระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา เกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน